

Vergaderjaar 2005–2006

30 587

Subsidiariteitstoets op richtlijnvoorstel betreffende strafrechtelijke maatregelen ter verzekering van de handhaving van intellectuele eigendomsrechten (COM (2006) 168 fin.)

C

BRIEF VAN DE COMMISSIE EUROPESE SAMENWERKINGS-ORGANISATIES EN DE BIJZONDERE COMMISSIE VOOR DE JBZ-RAAD VAN DE EERSTE KAMER

Aan de voorzitter van de Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets

Den Haag, 1 juni 2006

Geachte heer Van Dijk,

In uw brief van 16 mei jl. vraagt u de commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties en de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad om uiterlijk 1 juni 2006 een gemotiveerd advies uit te brengen over de vraag of het voorstel van de Europese Commissie voor een *richtlijn inzake strafrechtelijke maatregelen om de handhaving van intellectuele eigendomsrechten te waarborgen*¹ al dan niet voldoet aan het subsidiariteitsbeginsel. De commissies hebben zich op 23 en 30 mei in een gezamenlijke vergadering over het voorstel beraden en zijn tot het volgende advies gekomen.

Bevoegdheidsvraag

Alvorens over te gaan tot een beoordeling van de subsidiariteitsvraag, valt te bezien of de Europese Commissie überhaupt de bevoegdheid toekomt om een voorstel als het onderhavige in te dienen. De commissies willen hierover afzonderlijk met de regering overleg plegen aan de hand van een nog op te stellen brief met vragen inzake het onderwerp «Kompetenzkompetenz» en de reikwijdte van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 13 september 2005², zoals verwoord door de Europese Commissie onder meer in mededeling COM(2005)583.

Subsidiariteitsvraag

Hoewel de beoordeling van de ontwerprichtlijn mogelijk al strandt bij de beoordeling van het bevoegdheidsvraagstuk, zijn de commissies desalniettemin ingegaan op het vraagstuk van de subsidiariteit ten behoeve van het advies aan de Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets. De Europese Commissie acht de ontwerprichtlijn noodzakelijk voor de bescherming van de interne markt en baseert zich daarbij op artikel 95

¹ COM(2006)168 final.

² Zaak C-176/03.

EG-Verdrag, dat valt onder de zogenoemde Eerste Pijler. De bevoegdheid om tevens een strafbaarstelling op te nemen in het voorstel ontleent de Commissie aan het genoemde arrest van het Hof. Hierin stelt het Hof, dat strafrechtelijke handhaving onder meer «onontbeerlijk» moet zijn om de doelstellingen van het Verdrag te realiseren. Voorts kan de betreffende rechtsoverweging zo worden gelezen, dat de daarin gehanteerde kwalificaties cumulatief eisen vormen waaraan moet zijn voldaan.

Niet alle fracties zijn er van overtuigd, dat aan deze eis van onontbeerlijkheid is voldaan, laat staan dat aan de cumulatieve eisen is voldaan. De Commissie stelt niet, dat piraten dan wel namakers bij een groot verschil in strafmaat vanuit het land met de laagste maximumstraffen zouden kunnen opereren en dit effectieve bescherming van intellectuele eigendom ernstig belemmert. Zij stelt het niet en dus ontbreekt ook iedere feitelijke onderbouwing.

Aldus wordt evenmin duidelijk waarom een enkele verplichting tot strafbaarstelling niet zou volstaan. In dat geval zouden de lidstaten zelf de verantwoordelijkheid dragen om te zorgen voor adequate strafbaarstelling in hun nationale wetgeving. Deze redenering wordt ook in het TRIPS-Verdrag gebruikt, waarnaar de Europese Commissie in overweging (3) van de ontwerprichtlijn verwijst. Het leggen van de verantwoordelijkheid tot strafbaarstelling bij de lidstaten, zonder specifieke eisen hieraan te stellen, heeft bovendien als voordeel dat de structuur van de nationale strafrechtssystemen niet wordt doorbroken. Voor de volledigheid wordt hier nog opgemerkt, dat handelen in een lidstaat met «lage» straffen al snel bevoegdheid tot strafrechtelijke vervolging in andere lidstaten schept, te weten wanneer nagemaakte goederen in het normale handelsverkeer in die andere lidstaat terechtkomen. De dader in de lidstaat met lage straffen zal spoedig in een lidstaat met hogere straffen vervolgbaar zijn als uitlokker, medeplichtige of medepleger.

Artikel 5 van het EG-Verdrag bepaalt dat de «Gemeenschap, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, slechts op[treedt], indien en voor zover de doelstellingen van het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt». Deze definitie gelezen, moet een meerderheid binnen de commissies concluderen dat in elk geval een gedeelte van de onderhavige ontwerprichtlijn de subsidiariteitstoets niet kan doorstaan, namelijk daar waar het gaat om de concrete invulling van de strafbepalingen (de welbekende minimale maximumstraffen) en de bijkomende bepalingen over in bepaalde gevallen te volgen procedures. Juist deze zaken kunnen prima door alle lidstaten afzonderlijk worden geregeld. Het hierboven reeds aangehaalde TRIPS-Verdrag voorziet in een verplichting om geëigende strafrechtelijke maatregelen te nemen ten aanzien van inbreuken op intellectuele eigendomsrechten. De Europese Commissie zou dan ook kunnen volstaan door zich aan te sluiten bij deze bepaling en enkel een verplichting tot strafbaarstelling op te nemen. Eventueel zou zelfs kunnen worden voorgeschreven dat deze «doeltreffend, evenredig en afschrikkend» zouden moeten zijn.

Conclusie

De gezamenlijke vergadering van de commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties en de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad concludeert in meerderheid dat de Europese Commissie met onderhavige *ontwerprichtlijn inzake strafrechtelijke maatregelen om de handhaving van intellectuele eigendomsrechten te waarborgen* haar

bevoegdheden te buiten gaat. De commissies verzoeken daarom de Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets bovengenoemde bezwaren over te brengen aan de Europese instellingen en de Nederlandse regering.

P. R. H. M. van der Linden,
Voorzitter commissie Europese Samenwerkingsorganisaties van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

J. W. M. Engels,
Voorzitter bijzondere commissie voor de JBZ-Raad van de Eerste Kamer der Staten-Generaal